

מ ר ר ט ר ק ו ל מ ס י 25

מישיבת ועדת הכנסת ביום שלישי, כ"ג
באדר תשס"ז (6.3.56) בשעה 8.30

חברי הוועדה:

ב. אזניה - היו"ר	נ ו כ ח ד:
א. אלטמן	
ע. איכילוב	
ח. אריאב (סגן היו"ר הכנסת)	
א. י. גרין (סגן היו"ר הכנסת)	
ס. ח. הינפט	
ש. יוניצ'מן	
ד. ליבשיץ	
ג. מועדי	
מ. בורוק	
נ. גיר-רפאלקס (סגן היו"ר הכנסת)	
מ. סנה	
ש. שורש	
ג. שוקן	

מוזמנים:

- ח. כהן - היועץ המשפטי לממשלת ישראל (לסעיף ב'ג)
מ. רוזסי - מזכיר הכנסת
א. צידון - סגן מזכיר הכנסת.

ח ס ר ד:

- ס. יוספטל
ש. כפרית
י. ניצני
ד. נצר
ר. צברי
א. תלמי

ס ד ר - ה י ו ס:

2	עמ'	א. העברת הצעה לסה"י של ח"כ כמיס בשאלת הנפקדים הנמצאים בארץ כחוק לוועדה המתאימה
2 - 8	"	ב. ערעורו של ח"כ בדר על החלטת ועדת הכספים בענין מסקנותיה בהצעה לסה"י בקשר לשכרם של האקדמאים
9 - 11	"	ג. הצעת ועדת המשנה לתקנון הכנסת, פרק י' - הדיונים בכנסת

א. העברת הצעה לסה"י של ח"כ כמיס בשאלת הנפקדים הנמצאים בארץ כחוק לזרועה סוציאליסטית:

היו"ר ב. אזנביה:
עלינו להחליט לאיזו ועדה להעביר הצעה זו.
החוק הזה בדרך כלל בזמנו, ב-27.3.50 בוועדת
הכספים ואני מציע להעביר גם את העניין הנדון לוועדה זו.

ה ר ח ל ט

להעביר את ההצעה לסה"י של ח"כ כמיס
בשאלת הנפקדים הנמצאים בארץ כחוק
לוועדת הכספים.

ב. ערעורו של ח"כ בדר על החלטת ועדת הכספים בעניין מסקנותיה בהצעה לסה"י בקשר לשכרם של האקדמאים:

היו"ר ב. אזנביה:
לפי בקשת חברי הוועדה הזמנת את היועץ
המשפטי על-מנת שיחווה דעתו בעניין זה.

אני רוצה להסביר את העניין ביתר פירוט;
בכתב ציינתי את מהותה של השאלה.

השאלה, בהתפתחותה המעשית היתה זאת: בכנסת
הוצעו הצעות לסדר-היום בקשר לעמדתה של הממשלה למשכורת של האקדמאים.
השאלות הללו, לאחר דיון בטליאה, הועברו לוועדת הכספים. ההצעות לסדר
היום הוצעו ערב פרוץ השביתה ב-6.2.56. יו"ר ועדת הכספים פנה בערב או
בלילה לוועדת הפעולה של השובתים וביקש אותה לדחות את השביתה, למען
חם א אפשרות של דיון בוועדת הכספים. השובתים לא נענו, ואז הביא
את השאלה הזאת לוועדת הכספים ונתקיים בה ובוסיכומו קיבלה ועדת הכספים
החלטה כזאת: ראשית, יו"ר ועדת הכספים פנה לשובתים בבקשה לדחות את
השביתה והם לא נענו לו. שנית, ועדת הכספים בנוסחיה הקיימת אינה
רואה אמצעים תפקיד לטפל בשאלה זו ותביא מסקנה זו לכנסת.

זאת המסקנה שנתקלה בוועדת הכספים. חבר הכנסת
בדר פנה לוועדת הכנסת וערער על התאמתה של החלטה זו לתקנון. לאחר שקיימנו
בוועדה זו דיון מפורט בשאלה, הגענו לכלל סיכום בלתי-פורמלי שאותו,
כוועדת הכנסת, לא מענינת השאלה של החלטת ועדת הכספים, כי איבנו מוסר
מפקח, אלא אותנו מענינת השאלה התקנונית לגבי העמיד, והשאלה היא:
מה פרושו של הסעיף בתקנון שאומר, כי ועדות הכנסת תטפלנה בהצעות שהועברו
אליהן והן תביאנה את המסקנות לישיבת הכנסת?

השאלה היא: מה פרוש הדבר מסקנות? האם
מסקנה שאין ועדה רואה לעצמה תפקיד לדון בשאלה היא גם כן מסקנה, או האם
המסקנה מחובתה להיות בעלת תוכן לגוף העניין הנדון? זוהי השאלה שאנחנו
מבקשים ממך, אדוני היועץ המשפטי, את חוות-דעתך.

ח. אריאב:
המסקנה של ועדת הכספים היתה מסקנה. החטא,
לפי דעתי, היה בזה שהוועדה נימקה את החלטתה
בזה שהממשלה מטפלת בעניין זה. אני שואל את היועץ המשפטי אם מסקנה שוועדה
אינה בכנסת לדיון בשאלה מסוימת משום שהממשלה מטפלת בה, היא מסקנה הולמת
ועדה מוועדות הכנסת.

עוורו של ח"כ בדר
על החלטת וע' הכספים
בענין מסקנותיה בהצעה
לטה"י בענין האקדמאים

היו"ר ב. אזולאי:

אינני יכול לשלול שהשאלה שהעלה חבר-הכנסת
אריאב היא רבת-ענין. אבל אני חייב לקבוע
כי השאלה שהונחה לוועדה כשאלה אותה סיכמנו בדיון ובנוגע אליה ביקשתי
את חוות דעתו של היועץ המשפטי היא השאלה תוכן מסקנה - מהו? זאת היתה
השאלה שהעמיד התלונן הראשי בהצעתו. אינני פוסל את האפשרות שאגב הדיון
המסכם בדבר גם על נוסח של מסקנות, אבל השאלה שהועמדה היא: מה פרוש
מסקנה.

de lege lata

אני מבין שהשאלה היא

ח. כהן:

החקנון אומר שאם הועברה השאלה לדיון לוועדה
מוועדות הכנסת כי אז הוועדה תביא מסקנותיה בפני הכנסת. מזה יש להסיק
שתי מסקנות - אם מותר גם לי להשתמש במלה דו-משמעית זו. ראשית, שאין
על הוועדה פיקוח אלא פיקוח של הכנסת בלבד; שנית, שמה שהוועדה תביא
בפני הכנסת, אמן המסקנות המסוימות בתקנות, זה ענין לוועדה לעיין בו.
הוועדה קובעת איזו מסקנות ומה המסקנות שהיא מביאה לכנסת. נמצא שהכנסת
אינה שבעת רצון עם המסקנות שהוועדה מביאה בפניה - יש בפניה דרכים כדי
לכפות על הוועדה דיון מחדש. היא יכולה אולי להחליט להחזיר את הענין
לדיון מחדש בוועדה ולהטיל עליה שלא תביא מסקנות פורמאליות, אלא מסקנות
לגופו של ענין. למשל, למה הדבר דומה? - בית המשפט חייב לדון באותם
התביעות והערעורים הטובאים בפניו. אין זאת אומרת שבית-המשפט איננו
יוצא ידי חובת דיון על-ידי כך שהוא אומר: אני מבטל את התביעה, מפני
שהמערער לא הופיע, או אני דוחה את התביעה מפני שתביעה דומה תלויה
ועומדת במקום אחר. אף על פי שחובת בית-המשפט לדון לגופו של ענין,
בית-המשפט יכול לצאת ידי חובה על-ידי התחמקות פורמאלית מן הדיון -
גם הוא נקרא דיון - ובלבד שהוא עושה מה שהוא עושה חוץ כדי שיקרל דעת
שלו.

לכן, אני מגיע לידי מסקנה שהמסקנה האמורה

בתקנון אינה דוקא מסקנה לגופם של עניינים, אלא מסקנה כל שהיא, תהיה
אשר תהיה, לרבות מסקה פורמאלית.

ע. איכילוב:

שאלה לי ליועץ המשפטי: אני נאחז בתחילת
דבריו שאנחנו רבים בהבהרת הנקודה הזאת לאור
המצב התקנוני הקיים, לא לאור התקנון שיכול להיות בעתיד.

מה אומר התקנון? - אם יש הצעות לסדר-היום
יש 3 אפשרויות מוגדרות בצורה ברורה, ובשיאן הכנסת מקפידה על 3 אפשרויות
אלו. אחת מן האפשרויות האלו היא הסדרה מסדר-היום. משעה שהכנסת אינה
מעבירה את האפשרות הזאת של הסדרה מסדר-היום - היא החליטה לא להטיר מסדר
היום, אלא לדון לגופו של ענין. ואז, קיימות 2 אפשרויות אחרות - או
שהכנסת דנה בעצמה בענין, או שהיא מעבירה את הדיון לוועדה. ואני מערר
כאן שאלה, מבחינת הבהרת הענין: אם הכנסת לא קיבלה את האפשרות השלישית
של הסדרה מסדר-היום, ובחרה מאחת משתי האפשרויות האחרות, לדון לגופו של
ענין בכנסת או בוועדה - האם ועדה הפועלת בכוחה של הכנסת, יכולה להחליט
בניגוד לדעת הכנסת?

ח. כהן:

הוא אשר אמרתי. הכנסת נשארת הכנסת. הפה

שהתיר נשאר הפה שאוסר. כאשר הוועדה מחזירה

את מסקנותיה לכנסת שם המצב בעינו עומד, שההצעה לסדר-היום לא הוסרה
מסדר-היום, אלא הועברה לוועדה. הוועדה מעבירה את המסקנות לכנסת. הכנסת -
דעתה אינה נוחה ממסקנות אלו, היא מחזירה אותן לוועדה לדיון מחדש.

ע. איכילוב:

כיצד ממשיכה הכנסת לטפל בענין, אם אינה שבעת
רצון מן המסקנות?

ח. רוזטי:

על-ידי הצעה חדשה לסדר-היום

ע. איכילוב:

ז.א. על-ידי הופעה מחודשת של הבייגה ולא
על-ידי המשך הדיון שהיה. פעולתה הקודמת

של הכנסת - נפסקת.

ח. כהן:

אינני חושב שצריכה להיות הצעה חדשה לסדר-היום,
אלא אותה הצעה שהיתה, עם אותו המספר שעל-פיה

הועבר הענין לוועדת הכנסת.

מ. רוזטי:

יש בענין זה הוראה ברורה בתקנון.

ח. כהן:

אם כך, ייתכן שבשטח זה יש לתקן תיקון מסוים.

נ. ניר-רפאלקט:

השאלה היא עקרונית: אם ענין מסוים הועבר לוועדה והיא אומרת שאין לה מסקנות - האם אפשר לקבל את תשובתה זו כמסקנות? לדעתי - כן. מי שאינו שבע-רצון ממסקנה כשאת - יכול תמיד לעורר את השאלה בכנסת, והכנסת היא ריבונית להחליט אם יש לקבל את מסקנות הוועדה או לא.

ח. אריאב:

תפקידה של ועדת הכנסת לשמור על כבודה של הכנסת. אם הכנסת בחרה בדרך של העברה לוועדה, והחליטה שלא להסיר הצעה מסוימת מסדר-היום, ייהפך כל הענין למגוחך אם הוועדה מחליטה שאין לה מסקנות ובדרך זו מורידים את הענין מסדר-היום.

לעצם הענין - אותו רוב בכנסת שקיבל החלטה להעביר לוועדה, יכול היה גם להחליט על הסרה מסדר-היום. אך כנראה שהרוב בכנסת מצא שאין להוריד הצעה זו מסדר-היום ויש להעבירה לטיפול בוועדה. הייתי מבין אילו הוועדה אמרה שמאחר שאמצאת שפנתה לשובתים בבקשה להפסיק את השביתה והם לא נענו לבקשתה - היא אינה יכולה לטפל בענין. אך הוועדה לא אמרה כך. השובתים לא יכלו כלל להשיב, משום שלא ניתנה להם שהות מספקת לכך. ובאה הוועדה ומוסיפה חטא על פשע ואומרת: אני מסירה את הענין משולחן הדיונים משום שהוא נמצא בטיפול של הממשלה. וכאן, לדעתי נעוץ שורשו של הענין.

אילו בעיות אינן נמצאות בטיפול של הממשלה? כל הבעיות המופיעות בסדר-היום של הכנסת נמצאות בטיפול של הממשלה. ואם נצא מתוך הנחה שהבעיה נמצאת בטיפול של הממשלה, לא יהיה יותר מקום להצעות לסדר-היום. אחר כך יאמרו את אותו הדבר על חוקים, כי הם ודאי נמצאים בטיפול של הממשלה, ואז - אפשר יהיה לסגור את הכנסת בכלל, כי בזה יש פגיעה בעצם עבודתה של הכנסת ובכבודה.

משום כך אני רואה בזה דבר רציני מאד ואם רוצים לתחום תחומים להבא - עלינו להיות זהירים מאד בענין זה.

ש. יוניצ'מן:

הנקודה המרכזית של תלונת ח"כ בדר לא היה המריטום של ההחלטה, אלא צורתה. ואם נלך בדרך האנלוגיה של דברי היועץ המשפטי, היה בצורת ההחלטה משום בזיון הכנסת.

ועדת הכספים לא אמרה - כפי שיכלה לאמר והדבר היה בסדר גמור - שבענין זה צריך לטפל מוסד אחר או ועדה אחרת של הכנסת. היא אמרה דבר אחר - וזוהי התלונה - שהיא אינה מטפלת בענין משום שהממשלה מטפלת בו. הכנסת החליטה שהממשלה מטפלת, אבל לא טוב, ולכן העבירה את הענין לוועדה. אילו היתה הכנסת מרוצה מטיפול של הממשלה, היא לא היתה מעבירה את הענין לוועדה, ומסירה אותו מסדר-היום. החלטה זו של ועדת הכספים, אם היא אינה נוגדת את התקנון - הרי היא נוגדת את השכל הישר.

ערעורו של ח"כ בדר
בענין מסקנותיה בהצעה
לסעי' בענין האקדמאים

ח. כהן:

אינני מוסמך ואינני נדרש ללמש סניגוריה
על ועדת הכספים, אבל פל מה שאומר בתשובה
לחברי הכנסת אריאב ויוניצ'מן אני מבקש לקבל לאו דוקא לגבי אותו המקרה
המיוחד שקרה בוועדת הכספים אלא בדרך-כלל.

עצם העובדה שענין נמצא בטיפולה של הממשלה
יכולה, לדעתי, לשמש לוועדת כנסת שאליה נמסר הענין לדיון, להנמקת
מסקנה שאין היא נכנסת לגופם של עניינים. ואף על פי שחבר-הכנסת אריאב
צודק שאין ענין להלכה שאינו נמצא בטיפולה של הממשלה, היא לא היתה
באה בטרוניה - אני, בתוך נציג הרשות המבצעת מותר לי להגיד זאת - על
ועדה מוועדות הכנסת אם היא איננה מצליחה כל כך יפה לבסח את מה שהיא
רוצה להביע. זכותה לא לדעת את כל אמנות הניסוח על בוריה. ייתכן
שאף על פי שאמרה שאינה דנה לגופו של ענין מפני שהוא נמצא בטיפולה של
הממשלה, היא התכוונה לדבר הנכון והלגיטימי. והדבר הנכון והלגיטימי,
לדעתי הוא זה, שאם הממשלה מטפלת כדין באיזה ענין, כלומר, אם הוועדה
של הכנסת שאליה הועברה שאלה מסוימת, נחה דעתה שעצם הטיפול שהממשלה
מטפלת באותו ענין טוב הוא ויפה הוא ומספיק הוא, כי אז הוועדה רשאית
לאמר: ראינו, הממשלה מטפלת - אנחנו לא מטפלים. (ח. אריאב: הרוב
בכנסת ידע/ שהממשלה מטפלת בענין.)

דוקא מפני שהממשלה הציעה שהענין יועבר לוועדה,
דוקא זה נותן מקום לחשוב שהממשלה היתה מעוניינת לשכנע את הוועדה שמה
שהיא עושה בענין זה הוא כל מה שצריך להעשות. על כל פנים, חזקה על
הממשלה שהיא לא בנקל תסכים להעביר ענין לוועדה אם יש לה מה לחשוש
מפני הדיונים בה, אם כי גם דבר כזה קרה פעם - אבל זה לא שייך לכאן.

ועדת הכנסת, מחוקקת התקנון, תיטיב לעשות
אם היא לא תסיק מסקנות "אם לא תסיק מסקנות" מניסוח בלתי
מושלם, בלתי-מוצלח של החלטה זו או אחרת של אחת הוועדות.

אינני יודע אם ועדת הכספים התכוונה לדברים
שאמרתי. ייתכן שלא. אבל אם כן, אני חושב שהחלטה היתה גם לגופו של
ענין לגיטימית בהחלט.

א. י. גרינברג:
בעקבות דבריו של חבר-הכנסת אריאב אני מגיע
למסקנה הפוכה משלו. גם אם הכנסת החליטה
לקיים דיון בענין מסוים, היא רשאית בסיכומו של הדיון להחליט לעבור
לסדר-היום. גם הוועדה רשאית לעשות זאת, אלא שהיא מוגבלת בזה שעליה
להביא את מסקנותיה למליאת הכנסת.

היו"ר ב. אזניה:
ברצוני להחזיר אתכם לדבריו של חבר-הכנסת בדר
בישיבת הוועדה ביום 14.2.56, לפי דבריו
אז, השאלה העומדת לפנינו היום היא: האם רשאית ועדה להודיע שאין לה
מסקנות, מאחר שחבר-הכנסת בדר טוען שהחובה להביא מסקנות היא חובה תקנונית.

ע. איכילוב:
נכון שלהלכה הממשלה מטפלת או צריכה לטפל בכל
הבעיות במדינה. נכון, שלמעשה הממשלה מטפלת
כמעט בכל הבעיות במדינה, וכאשר חברי-כנסת מעלים הצעות לסדר-היום, לעתים
רחוקות מאד אין הדברים נוגעים לעניינים הנמצאים בטיפולה של הממשלה.
אבל, כאשר חבר-כנסת מעלה בעיה הנמצאת בטיפולה של הממשלה, הוא עושה זאת
משום שאינו מרוצה מדרך הטיפול של הממשלה באותה בעיה מסוימת.

לכן, כאשר עומדות בפני הכנסת 3 אפשרויות - לדון,
להעביר לוועדה או להסיר מסדר-היום, והיא בוחרת באחרונה, פרושו של דבר
שהיא שבעת רצון מן הטיפול של הממשלה. לעומת זאת, אם הכנסת מחליטה להעביר
את הענין לוועדה, ז.א. שהיא יודעת שהענין נמצא בטיפולה של הממשלה, אבל
היא מרוצה מן הטיפול הזה ומשום כך היא מעבירה את הענין לדיון בוועדה,
והוועדה פועלת לפי קו מחשבה שפ של הכנסת ובודקת את אופן הטיפול של הממשלה.

ערעורו של ח"כ בדר
בענין מסקנותיה בהצעה
לסתיי בענין האקדמאים

ע. איכילוב:

אם כך עומדת השאלה, ואם אני נשאר נאמן
לבחנה הקודמת שהכנסת לא התכוונה להסיר
את הענין מסדר-היום אלא לדון בו, בשום פנים ואופן אין הוועדה
יכולה להחליט שאינה דנה, למרות העובדה שהכנסת הטילה עליה לדון בענין.
בין זה ובין התפטרות הוועדה אין הבדל. הוועדה יכולה לקבל כל מסקנה
שהיא מוצאת לנכון, אבל היא איננה יכולה לא לקבל מסקנות. אי-קבלת
מסקנות - אינן מסקנות.

בדיון זה אני מתלבט בשאלה אחת: יש ומעלים
הצעות לסדר-היום בעניני בטחון והכנסת מעבירה את הדיון לוועדה, כדי
למנוע דיון פומבי, ולכן גם אי-אפשר להניח על שולחנה של הכנסת מסקנות
בכתב. אני מושב שנצטרך, בניסוח הסופי, למצוא את ההגנה מפני האפשרות
שהחלטה כללית תחייב גם מתן מסקנות בכתב במקרים הנוגעים לעניני בטחון.

ג. ניר-רפאלקס:

ראשית, לדעתי ועדה יכולה לטעון שאין לה
מסקנות, וגם בכל יש מסקנות.

שנית, אתם נכנסים לגוף הענין, כלומר לתכנה
של המסקנה. ומכיון שכך, אומר מלים מספר בענין זה. לדעתי, ניסוח ההחלטה
אינו מוצלח. יש לקחת בחשבון שכאשר הועברה הבעיה לוועדה טרם פרצה השביתה,
ובינתיים נשתנו הנסיבות. ולכן, צריכה היתה הוועדה לאמר: היות ויש
שביתה - אינני דנה. היא רק לא ניסחה טוב את ההחלטה.

שלישית, מה סמכותה של ועדת הכנסת להכנס
לתחומיהן של ועדות אחרות? מי נתן לה זכות פיקוח על פעולת ועדות אחרות?
בתקנון כתוב שוועדת הכנסת עוסקת בתחום ותאום עבודת הוועדות - כלומר,
היא קובעת לאיזו ועדה יש להעביר ענין מסוים לדיון, ותו לא. ועדת הכנסת
אינה ועדת ערעורים על החלטות של ועדות אחרות. ועדת הכנסת אינה הכתובת.
לערעור כזה.

מ. סנה:

קודם כל, טוב שהדיון הזה מתקיים אחרי שהענין
שבגללו פתעורה השאלה ירד מעל הפרק. ז.א.
שאנחנו יכולים לדון בשאלה פרוצדוראלית בלי הזדקקות לקופו של ענין.
אבל על-ידי-כך הדיון מקבל אופי יותר עקרוני.

לגבי הסמכות - ועדת הכנסת איננה יכולה לבטל
החלטות של ועדות אחרות - איננו חולקים על זה - אבל ועדת הכנסת היא
ועדת האם, זוהי ועדת הוועדות. הוועדה הזאת צריכה לשקוד על הנורמות
בפרלמנטריות התקינות בכל הכנסת, בין אם זה כתוב ובין אם זה לא כתוב
במלים אלו. אבל זה תפקידה.

אני מושב שוועדת הכספים בהגה בענין זה לא
כהלכה; והשאלה, אדוני היועץ המשפטי, אינה בניסוח בלתי-מוצלח. אתה
צודק שאפשר לשלוח לחברי-כנסת שאינם מדקדקים בניסוח, אבל אתה חייב
לדקדק בניסוח. אילו היית בא ואומר שוועדת הכספים אמרה שהיא סומכת
את ידה על טיפול הממשלה בשאלה הנדונה - הכל בסדר גמור, זה לגיטימי.
בדרך כלל, רוב החלטות של הכנסת - חוץ מקרים בודדים או מהבעת אי-אמון
זו סמיכת-ידה של הכנסת על פעולתה של הממשלה, כי אותו הרוב של הממשלה
ישנו גם בכנסת. לכן, זה דבר נורמאלי.

אבל פה יש הבחנה חשובה מאד. בכנסת נהוגה
הבחנה בין דיון פרוצדוראלי לבין דיון מריטורי. כל ההצעות לסדר-היום,
אם כי ההנמקה היא לגופו של ענין - הדיון הוא פרוצדוראלי. מה קבע
הדיון הפרוצדוראלי במליאה? - הוא קבע שהענין הזה ראוי לדיון מריטורי
ושהדיון מריטורי צריך להתקיים בוועדת הכספים. באה ועדת הכספים
והחליטה: אין דיון מריטורי בענין, מפני שהממשלה מטפלת בזה. אני
רואה בזה את נקודת המוקד של הענין: אחת מוועדות הכנסת המרתה את
פי המליאה. המליאה קבעה שענין זה ראוי לדיון מריטורי והפקידה את
הדיון המריטורי באחת מוועדות הכנסת - הפעם ועדת הכספים - באה ועדת

ערעורו של ח"כ בדר
בענין מסקנותיה בהצעה
לסתייג בענין האקדמאים

מ. סנה:

הכספים ואומרת: לי נראה שאין כאן מקום לדיון מריטורי ואנחנו מסתפקים בדיון פרוצדוראלי ומקבלים מסקנה בניגוד לרצון מליאת הכנסת.

אני מציע לשותפים המערערים לא להסתער על ועדת הכספים ועל ההחלטה הקונקרטיה הזאת, כי זה דבר שעבר זמנו ובטל קרבנו. אני מציע שנקבל כאן סיכום מוסכם. אני מוכן למחוק את כל הענין הקונקרטי הזה. ואני מציע לקבל את הסיכום הבא: ועדת הכנסת קובעת שמאחר שהמליאה קובעת שצריך לדאוג דיון מריטורי באחת הוועדות - הוועדה הזאת חייבת בדיון מריטורי ובהסקנת מסקנות מריטוריות.

על-ידי סיכום כזה ניתן פירוש מסייע לענין של העברה לוועדה. אחרת, תהיה כאן צורה אחרת של העברה מסדר-היום. אנחנו צריכים לקבל סיכום זה בלי לפגוע בוועדת הכספים, אפילו מבלי להזהיר אותה, כי אין לנו ענין בנזיפה בוועדת הכספים.

ג. שוקן:
מבחינה עניינית אין לי מה להוסיף על דברי ח"כ סנה. הוא העמיד את הדברים בצורה ברורה מאד. כל זמן שהכנסת לא ביטלה את החלטתה ועדת הכספים צריכה לדון בענין ולהסיק מסקנות מריטוריות.

נראה לי גם שוועדת הכנסת רשאית להביע דעתה בענין זה, משום שבתקנון כתוב שוועדת הכנסת דנה בתקנון הכנסת ובכל ענין הנובע ממנו, וזה ענין הנובע מן התקנון.

ועדת הכספים צריכה היתם להסיק מסקנה, ורצוי שוועדת הכנסת תקבל החלטה ברוח זו.

ד. ליבשיץ:
מתברר ממהלך הדיונים שחברי-הכנסת המערערים מסתלקים מן הערעור ועוברים להכללות: כל העניינים נמצאים בידי הממשלה ואין מה לעשות. האמת היא שאין טמפול דומה לטיפול ואין מצב דומה למצב. מליאת הכנסת דנה בענין זה והחליטה כאשר לא היתה שביטה, ואילו הוועדה דנה כאשר היתה שביטה. אבל גם אילו הכנסת החליטה בזמן שהיתה שביטה, יכלה הוועדה להחליט שאינה רוצה להתערב בענין וזה היה אין מריטור" והיא היתה ממלאה את חובתה.

לכן, או שאין חידוש בדברי ח"כ סנה, או שצריך יהיה להכתיב לכל ועדה מה הוא דיון אין-מריטור. ועדת הכספים החליטה שכך מחובתה לפעול במצב זה שבאמת אינו דומה למצבים ועניינים אחרים שהועלו לסדר-יומה של הכנסת. לכן, אי-אפשר להביא את הדברים עד אבסורדום, ואין לעשות הכללות כאלו, כי ועדת הכספים היתה נתונה במצב מיוחד בשעה שדנה בענין מיוחד זה שאינו דומה כלל לכל ענין אחר. הדבר נתון לשיקול דעתה של הוועדה, וההחלטה היא אין-מריטור, ואיננו יכולים לתת לה הוראות לגופו של ענין. אני אומר שאין לנו מה לחדש בזה. זו היתה החלטה לגופו של ענין ואין לעשות הכללות ואין לקבל החלטה שאין בה כלום.

ה. אריאב:
יש כאן שתי שאלות: האחת של ההחלטה הקונקרטיה - ובזה אני מסכים עם אלה שאומרים שאין לדון בה במיוחד. ויש שאלה שניה - האם ועדה רשאית לא לקבל מסקנות כאשר ענין העצבר אליה על-ידי הכנסת לקי לדון בו ולקבל מסקנות. בענין זה עלינו לקבל החלטה ולנסח סעיף מתאים בתקנון, כדי שהדברים יהיו ברורים.

ערעורו של ח"כ בדר
בענין מסקנותיה בהצעה
לטה"י בענין האקדמאים

ח. כהן: מלה של תשובה לח"כ סנה.

אין ביננו חילוקי-דעות בדבר זה שאילו ועדת
הכספים, במקרה הנדון, היתה מנסחת את המסקנות שלה כך שהיא סומכת ידה
על הטיפול של הממשלה, כי אז היא איתה יוצאת ידי חובה. לכן, אינני
מבין את טענתו של ח"כ סנה, לאחר שוועדת הכספים לא הצליחה לבסח את
החלטתה בצורה כזאת. היא אומרת, שמכיון שהממשלה מטפלת - אין היא נכנסת
לדיון. אני לא הייתי נוכח בישיבת ועדת הכספים, אבל הרי מתקבל על הדעת
כדבר מובן מאליו, שאפילו ההחלטה הזאת של ועדת הכספים לא נתקבלה בלי
שהיה איזה שהוא דיון, מבלי שהוועדה שמעה את נציגי הממשלה. אם הוועדה
שמעה את נציגי הממשלה והחליטה מה שהחליטה, כי אז היה דיון מריטורי.

ועדת הכנסת לא תקה על עצמה לאמר ששום ועדה
לא תצא ידי חובה הדיון אלא אם תשמע כל אחד מן הנוכחים בישיבה, או שלא
תצא ידי חובה הדיון אם תאמר שהענין שהועבר לוועדה נמסר לטיפול של
הממשלה עצמה. במידה שהוועדה שמעה את נציגי הממשלה אומר מלה או שתיים,
כי אז היה דיון מריטורי. איך היא מסיקה אחר-כך את המסקנה זה לא
מעלה ולא מוריד. למעשה, מותר לקרוא אפילו את הניסוח הבלתי-מוצלח
של ועדת הכספים כאילו היתה אומרת: אנחנו סומכים ידינו על הממשלה;
שמענו את הממשלה - אנחנו לא רוצים להתערב.

לצורך הוויכוח להלכה, אני מקבל את טענתו
של ח"כ סנה שבכלל לא היה ויכוח מריטורי. קרה איזה גס פרוצדוראלי
ונתקבלה החלטה בלי שום דיון. גם אז אפילו אין ועדת הכנסת יכולה
לעשות מאומה. הוועדות השונות של הכנסת אינן עומדות תחת מרותה של
ועדת הכנסת. היא אינה גוף מפקח. הן עומדת תחת מרותה של הכנסת.
לפי הקונסטטיטוציה שלנו, חוץ מוועדת הכספים - כאשר היא קובעת את
משכורת השופטים, מבקר המדינה והשרים ואז יש לה סמכות עצמאית
מסוימת - חוץ מוועדת הכספים במקרים אלה, אין אף ועדה אחת של הכנסת
שש לה סמכות עצמאית כל שהיא. כל הוועדות הן מכשירי-עזר של המליאה.
במובן זה אין ועדת הכנסת עולה במסכותה, או בהרכבה או במסמכה על ועדות
אחרות של הכנסת.

לכן, כל הוויכוח הזה לגבי הוויכוח המריטורי
או לא מריטורי שבתנהל בוועדה, אין מקומו בוועדת הכנסת.

הי"ר ב. אזניה: אם הובאה לוועדת הכנסת שאלה הנוגעת לפרוש סעיף
בתקנון היא לקיחה לקבל החלטה בזה. בסוף
הישיבה הראשונה שדנה בענין זה החלטנו להפרידה של שתי השאלות: בין
השאלה של ההחלטה המסוימת בוועדת הכספים לבין השאלה התקנונית. ואינני
רואה איך אנחנו יכולים לא להחליט בשאלה תקנונית. אנחנו יכולים גם
לא להחליט, אבל מדוע לא נחליט מה פרוש סעיף 43(א) שבו כתוב: "בענינים
שנמסרו לדיון לאחת הוועדות של הכנסת, והם אינם הצעות חוק, תביא הוועדה
את מסקנותיה לידיעת חברי הכנסת על-ידי הנחה על שולחן הכנסת, בצירוף
למסקנות המיעוט או חבר בודד של הוועדה, אם היו כאלו".

השאלה היתה: האם פרוש הדבר שהוועדה מוגבלת
בחוכן המסקנות שהן צריכות להיות מסקנות מריטוריות, או האם כל מסקנה
לאחר דיון היא מסקנה?

ע. איכילוב: מכיון שאין כאן ענין שאחת הוועדות מחכה להחלטתנו,
אני מציע להעביר את השאלה לוועדת המשנה לתקנון,
כדי שתציע לנו הצעה. (הי"ר ב. אזניה: אין נוהג כזה). אם כך, אני
מציע לדחות את הסיכום לישיבה הבאה.

הי"ר ב. אזניה: אינני רוצה שוועדת התקנון תהפך לוועדה שוטפת
לניסוח החלטות של ועדת הכנסת. אני מקבל את
בקשת ח"כ איכילוב לדחות את ההצבעה ואני מבקש את חברי הוועדה להביא
הצעות לסיכום בישיבה הבאה.

ג. הצעת ועדת המשנה לתקנון הכנסת לפרק י' בתקנון - הדיונים בכנסת:

הי"ר ב. אזניה:
ועדת התקנון דנה בשאלות של פרק י' ונשארו כמה שאלות שבהן צוין שלא הוכרעו. אף על פי כן אין הכוונה שנדון בסעיפים אלה בלבד, אלא צדון בכל הסעיפים. נעבור על התקנון בשתי קריאות (כוונתי לפרק זה שאגו דנים בו עתה).

ביקשתי ממר שלי שיעיר את הערותיו הסגנוניות, אם כי ברגע זה איננו דנים בעיקר בשאלות סגנון, אלא בשאלות המהותיות.

מוכן הפרק הזה הוא "דיונים בכנסת", ויש בו 3 חלקים: איך ומתי יש ויכוח סיעתי וויכוח אישי; איך צריך להתנהל הוויכוח בתוכן הדברים; הודעות אישיות והודעות בכלל, איך ומתי הן נמסרות ומה תוכן.

בסעיף הראשון כתוב: "דיונים בכנסת נערכים על בסיס אישי או סיעתי". מר שלי מציע לכתוב: "חוץ מן הנושאים המפורטים בסעיף 53 שהדיון בהם הוא על בסיס סיעתי".

ח. כהן:
אני מציע למחוק את המלה "בסיס" ולמצוא מלה אחרת במקומה.

מ. סנה:
אני מציע לכתוב "באורח סיעתי".

נתקבלה ההצעה לכתוב "באורח" במקום על בסיס.

הי"ר ב. אזניה:
אנו עוברים לסעיף הבא שבו כתוב: "הוויכוח ייערך באורח סיעתי בכל אחד מן המקרים הבאים". מר שלי מציע לכתוב: "ואלה הנושאים שהדיון בהם ייערך באורח סיעתי". ונראה לי שאפשר לקבל הצעה זו. ובפרוט הסעיפים הוא מציע למחוק את המלים "בדיון על". גם זאת אפשר לקבל.

בסעיף קטן (א) יהיה כתוב "תקציבים".

בסעיף השני כתוב בסוגריים "לא הוכרע" משום שבוועדת המשנה היו חברים שהתנגדו לקביעת מסמרות בקשר לדיון סיעתי על מדיניות החוץ והבטחון.

ש. יוביצ'מן:
בוועדת המשנה התנגדתי לסעיף זה, משום שבין כה 12 חברי כנסת יכולים לדרוש דיון סיעתי, ואין לכפות דיון סיעתי באופן אוטומטי בכל מקרה של דיון במדיניות חוץ ובטחון. יש לפעמים שהדיון יהיה אישי דוקא בנושאים אלה.

ג. ניר-רפאלק:
אפשר להפריד בין שני הדברים ולכתוב בסעיף אחד מדיניות החוץ ובסעיף השני מדיניות הבטחון.

הי"ר ב. אזניה:
אנחנו יכולים לקבל את זה, ויש לנו תמיד אפשרות של רביזיה בקריאה השנייה.

אנחנו עוברים לסעיף הדן בהצעות אי-אמון.

מן רוזטי:
יש מקרים שמתחילים בדיון אישי וסיעה מודיעה באמצע הדיון על רצונה לקבוע בסוף הדיון אי-אמון לממשלה.

הי"ר ב. אזניה:
דעתי היא שיש לחייב את הסיעה להודיע לפני הדיון על רצונה להכניס הצעת אי-אמון בסוף הדיון.

ח. כהן:

אני מציע לכתוב: בכל נושא שאחת הסייעות הודיעה מספר שעות לפני התחלת הדיון על כוונתה להציע הבעת אמון או אי-אמון לממשלה.

היו"ר ב. אזניה:

העירו לי ש"אמון" לא צריך להכניס כאן.

לא יכול להיות מצב שסיעה תתפוס את המקל בשתי קצותיו - תרצה דיון אישי ובאמצע תודיע שהיא תכניס הצעת אי-אמון.

ג. גיר-רפאלקס:

נראה לי שהסעיף הזה מיותר. כי 12 חברי כנסת יכולים תמיד לדרוש דיון סיעתי.

היו"ר ב. אזניה:

נוכל תמיד לתקן את הדבר. אני מציע לקבל את הנוסח של היועץ המשפטי.

נתקבלה ההצעה לכתוב: "כל נושא שביחס

אליו הודיעה אחת הסייעות ליו"ר

הכנסת בכתב לפחות 6 שעות לפני

התחלת הדיון שהיא תציע בסופו אי-אמון

לממשלה."

"כל נושא שביחס אליו הודיעה הממשלה

ליו"ר הכנסת בכתב לפחות 6 שעות

לפני התחלת הדיון שהיא תראה בהצבעת

הכנסת הבעת אמון או הבעת אי-אמון."

היו"ר ב. אזניה:

אנחנו עוברים לסעיף הבא: וכאן השאלה היא מה מספר חברי הכנסת שיכולים לדרוש דיון סיעתי.

ע. איכילוב:

אני מציע לפחות 3 סיעות ולא פחות מ-25 חברי כנסת.

אם ניקח לדוגמא את ענין גידול החזיר בארץ - האם

יש לסייעות הקואליציה אפשרות להופיע בחזית מאחדת בענין זה? ויש עוד כמה שאלות כאלה.

ש. יוניצ'מן:

אני מציע לכתוב: 2 סיעות ולא פחות מ-8 חברים,

או מספר מינימלי אחר.

היו"ר ב. אזניה:

נשאלת השאלה אם אין לשלב במקום זה את ועדת הכנסת?

ע. איכילוב:

בין כה צריכה ועדת הכנסת להתכנס כדי לקבוע את

מספר השעות שיוקדש לדיון סיעתי. אני מוכן

להציע הצעה אחרת: 15 חברי כנסת או 2 סיעות הכוללות לפחות 12 חברי כנסת.

היו"ר ב. אזניה:

אני מוכן לקבל את זה.

ש. יוניצ'מן:

אני מציע מספר יותר קטן של חברי כנסת.

א. י. גרינברג:

אני מציע להוריד את זה ל-10 חברי כנסת.

נתקבלה

ההצעה לכתוב "לפי דרישה של 12

חברי כנסת או של 2 סיעות הכוללות

לא פחות מאמשה חברי כנסת, לפי

הודעה מוקדמת של 3 שעות ליו"ר

הכנסת."

ה ד ר ח ל ט

סעיפים 52 ו-53 לנוסחו כך:

52. אופן הדיונים בכנסת נערכים באורח אישי או באורח סיעתי.

53. ואלה הנושאים שהדיון בהם ייערך באורח סיעתי:

1. תקציבים;
2. מדיניות החוץ;
3. מדיניות הבטחון;
4. כל נושא שביחס אליו הודיעה אמת הסיעות ליושב-ראש הכנסת בכתב לפחות ששעות לפני התחלת הדיון שהיא תציע בסיומו אי-אמון לממשלה;
5. כל נושא שביחס אליו הודיעה הממשלה ליו"ר הכנסת בכתב לפחות ששעות לפני התחלת הדיון שהיא תראה בהצבעת הכנסת הבעת אמון או הבעת אי-אמון;
6. כל נושא שביחס אליו באה דרישה לכך בכתב לפחות 3 שעות לפני התחלת הדיון מ-12 חברי כנסת או מטמי סיעות הכוללות לפחות 5 חברים.

הישיבה ננעלה בשעה 11.15